

СТАНОВИЩЕ

- от Ирина Колева , проф. д-р в Софийски университет „Св. Климент Охридски” - e- mail : ikkoleva@uni-sofia.bg
- на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование **Педагогически науки.**, професионално направление **1.2. Педагогика / Теория на възпитанието и дидактика (Педагогика на взаимодействието: „ дете-околна среда“)**
- Тема на дисертационния труд : **„Педагогически модел за ориентиране в здравословна и социална среда на 6-7-годишните деца, базиран на ключови компетенции.“**
- Докторант : ас. Биляна Младенова Калоферова
- Научен ръководител: доц. д-р Софка Райчева Каракехайова / Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Като член на научно жури, одобрен със заповед № Р33-78 от 08.01.2019 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски” получих всички необходими за процедурата документи и материали.

Дисертационният пакет отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски”. Наличните документи доказват, че са реализирани успешно и в срок отделните етапи от индивидуалния план на задочната докторантка Биляна Калоферова.

От професионалната автобиография е видно, че ас. Биляна Калоферова приема като своя кауза непрекъснатото си усъвършенстване , което е доказателство за повишаване на академичната си подготовка в трите степени на висше образование – ОКС „Бакалавър“, ОКС „Магистър“ и ОНС „Доктор“ в област, изискваща съблюдаване на традиции и откриване на нови ниши и предизвикателства в науката – предучилищна педагогика и в частност Педагогика на взаимодействието : „ дете-околна среда“.

Докторантката е работила, като детски учител, което ѝ позволява да апробира на практика академичните си знания. Активността и в Докторантското училище, публикациите ѝ в специализирани форуми, програми и проекти доказват, че ас. Биляна Калоферова е заявила своето присъствие на научното поприще.

2. Актуалност на тематиката

Избраната тема е актуална и значима предвид нормативни документи на СЗО, Европейския съюз (Концепция „Цели за здраве 2020”) и други, както и проекцията им в реалитите на българското образование. (ДОСПО: ДОСГЗЕИО - 2017). Здравното образование в предучилищна възраст се извежда като компонент на единния комплекс

от гражданско, екологично и интеркултурно образование, и основна парадигма със свой рефлексивен и ценностен статут.

3. Познаване на проблема

Информационният масив от източници - 225, от които 198 на кирилица, 12 на латиница и интернет ресурси са надежден маркер за теоретичното познаване на проблема от докторанта.

Ас. Биляна Калоферова вярно се ориентира в работещи педагогически технологии при ориентиране на детето от предучилищна възраст в здравословна и социална среда и намира дефицитна ниша за конструиране на своя педагогически емпирико- теоретичен модел.

4. Методика на изследване

Във формален план дисертационният труд съдържа: увод, четири глави, изводи, заключение и литература в обем от 299 страници. Приложенията – 13 на брой, са в 88 страници. Основният текст е илюстриран в 32 таблици и 32 диаграми, които подкрепят резултатите от проучването в различните му етапи.

Методологията, представена в дисертационният труд е изградена върху рефлексивния, компетентностен и ценностно-креативен подход.

В *първа глава* теоретичният анализ е извършен от докторантката задълбочено и целенасочено, подчинявайки акцентите в него на целите и задачите на проучването. Изведеният и дефиниран понятиен апарат, свързан с видовете здраве на детето и един от векторите за експерименталното проучване. Задълбочено се коментират съществуващи педагогически модели и технологии в областта на ориентиране на детето от ПУВ в околния свят. Поставен е на внимание и все още иновативен проблем „Промоция на здраве” у нас.

Втората глава съдържа концептуални и организационни параметри на изследването.

Целите, хипотезите и задачите са формулирани коректно от научно гледище. Тук следва да отбележа ролята на научният ръководител – доц. д-р София Каракехайова. Един задълбочен изследовател в полето на педагогическите технологии по околна среда, откриващ се със своите иновативни решения и социокултурна компетентност.

Валидирането на дидактометричния инструментариум е резултат от дейността на екип от експерти. Спазени са изискванията за подбор на специалисти и етапи на педагогическата експертиза.

Посочени са и методите за обработка и анализ на данните.

Критериите и показателите за установяване на знанията, уменията и отношението на детето към видовете здраве, са ранжирани и позволяват формиране на балова оценка. Методиката позволява обективно оценяване постиженията на всяко дете, обхванато в извадката.

Моделът за ориентиране в здравословна и социална среда на 6-7-годишното дете е ситуиран в *трета глава*. Параметрите му се свързват с научна значимост, актуалност, иновативност и оптималност.

Личностно-ориентираните тематични области доказват, че докторант Биляна Калоферова защитава правото на детето на собствен избор, автономност в познанието и общуването и право на игра. Заслужава внимание рефлексивния акцент относно психическото здраве и себепознание. Ателието, като допълнителна форма на

педагогическо взаимодействие, е много добър избор за реализиране на модела за ориентиране в здравословна и социална среда.

Резултатите по първа и втора цел, респективно хипотези на изследването, са представени в **четвърта глава**.

Получените стойности по критериите и показателите за проучване в контролните и експериментални групи дават основание да се приеме като надеждна и валидна дидактометрична процедура, предвид че най-висок процент съставляват децата със средно ниво на знания, умения и отношение относно видовете здраве – физическо, психическо и социално.

Обобщените данни от проведени 75 наблюдения върху активността на 123 деца включени в различни етапи в проучването доказват, че в процеса на ориентиране в здравословна и социална среда на 6-7-годишното дете се реализират ключови компетенции от всички видове. Максимални стойности са регистрирани за общуване на български език, природонаучни и математически компетенции. Прави впечатление, че съдържателната страна в ателиетата провокират проява на компетенции с иновативен характер – дигитални и за предприемачество, които са значими за бъдещия ученик.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите.

Дисертационният труд в парадигмално и семантично отношение отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен „доктор”.

Основните приноси за разгърнати в:

- Теоретичен и практико-приложен план. Приемам като коректно изведени приносите, особено дефинираните понятия, свързани с видове здраве, здравно образование и ключови компетенции, отнесени към предучилищното образование в най-новите концепции.
- С по-голяма тежест са практико-приложните приноси с маркери като иновативност и приложимост.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта.

Ас. Биляна Калоферова е автор на 9 публикации, в които се откриват тези от дисертационния труд различни негови етапи.

Публикациите са в рецензирани издания на ПУ „Паисий Хилендарски” и ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”. Една публикация е в съавторство с научния ръководител в списание „Стратегии на образователната и научна политика“, а другите са самостоятелни.

Дисертационният труд е собствено и авторско проучване, което представя Биляна Калоферова като изследовател с умения да открива и задълбочено да разработва значими и актуални за предучилищното образование проблеми.

Това е доказателство, че докторантката се е изградила като учен – изследовател.

7. Автореферат

Авторът представя основните научни парадигми, тези и концептуални изводи на извършеното дисертационно изследване. Той отразява от формално и съдържателно гледище пълния текст на докторската дисертация.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати.

Позволявам си да препоръчам на ас. Биляна Калоферова издаването на труда, популяризиране и апробиране на педагогическия модел в национален и транснационален контекст.

Заключение

Дисертационният труд на ас. Биляна Младенова Калоферова, научните приноси, представени и чрез публикациите по докторската дисертация, отговарят на областта и професионалното направление за присъждане на образователна и научна степен „доктор”.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на Биляна Калоферова в област на висше: Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Педагогика на взаимодействие дете-околна среда).

12.02.2019г.

.....

Изготвил становището:.....
/ проф. д-р Ирина Колева/